Universitätsbibliothek Paderborn

De Sapiente Frvctvoso Epistolares Libri quinque

Bonifacio, Juan

Ingolstadii, 1606

I. Cuidam magno concionatori de prudentia illius, qui verba facit ad populum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-51159

Visual Library

DE SAPIENT
FRVCTVOSO.
Liber tertius.

CVIDAM MAGNO CONCI-
natori.

De prudentia illius, qui verba faci
populum.

MAGNVM eſt & difficile ta
tibus cæteris vnum loqui,
q́ue illa, quæ præſtare b
debet orator, vt doceat, vt delecte
moueat, ſemper efficere. Nam
cionandi munus, quod genere
ponderoſum, & graue eſt, auditor
ingenia varia atq; diuerſa, homin
faſtidia ita implicarunt, atq; imp
runt, vt vix, ac ne vix quidé, ve
dicit, velq de dicédo præcepta tr
ſe poſſit expedire. Accedũt depra
mores, quæq́; ex corruptis mor
falſæ opiniones, erroreſq́; naſcun

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

qui de ratione concionandi tã multi hominũ animos, ac mẽtes ꝑuaſerunt, vt inter ſanos inſanis non modò locus iam ſit, ſed dignitas etiam, honor, & plauſus. Quam peſtem concionatorum quorundam ambitio peperit, populariſque leuitas, & ſtultitia confirmauit. Qui enim ſeria admonentes, & in Apoſtolicorum doctorum veſtigiis pedem ſtatuentes placere ſe populo poſſe diffiderent, deuium quoddam dicendi genus ſequuti nihil minus, quàm audientium ſalutem & fructum quæſiuerunt. Quam orationem complexa multitudo eſt, illeque in honore eſſe cœpit orator, qui populi vitiis, & peccatis indulgeret, eamque delectationem afferret, quæ vtilis, & fructuoſa non eſſet. Tantumque valuit error, vt cùm alia in templis, alia in gymnaſiis explanari, tradique oporteret, tamen ille bonus eſſe exiſtimaretur populi magiſter, & doctor, qui in communibus ſuggeſtis quæſtionem è media Theologorum ſchola petitam in vtramq; partẽ agi-

taret: eaque diceret, quæ omniú
men, ingeniumque fugerent.
quæ à vitiis deterrere, ad virtute
flammare ſolebat oratio, ſeruire
bus cœpit, & à ſuo vetere curriculo
clinauit. In noſtra autem Hiſpani
que adeo inueterauit hic morbu
nullus medicinæ locus relictus
videatur. Quot enim ſunt con
natores, tot hominum voluntate
videmus eſſe ſententias. Ex quo
citur, vt vel ineruditi, ineptiq; ap
batores habeant, quorum partim
ſu, partim applauſu dicere perſ
rant: illique parum ſecundo pop
dicant, quorum neque vim, ne
eruditionem, copiamque deſide
Ergo in his quaſi ventis, & in hac
populari prudens quærendus re
eſt, cuius in aduerſa tempeſtate
genij lumen eluceat, ſolertiaq
cernatur. Nil enim aliud remedi
pereſt in hac tanta perturbatione
rum, & morum corruptela, niſi q
boni concionatoris prudentia c
parauerit, atque prouiderit. Qui

&c

& opinionum prauitates concionumque adulteria conſideret, & concionandi neceſſitatem animaduertat, ita ſe profectò geret, vt neque hominum ſaluti deſit, neque illa populo non det, quæ concedenda eſſe videantur. Quare videat concionator prudens quatenus progredi in oblectando, mulcendoque poſſit, vt & faſtidia tollantur, & vitia nihilominus curentur. Quid dicas, ſcientia ſuppeditat, & ampla illa rerum quaſi ſupellex longo vſu, diſcendique aſſiduitate collecta. Quo modo, quam diu, quandoue dicas, prudentia docet, & callida mentis, ac cauta prouiſio. Literatiſſimos quidem viros concio deſiderat, id eſt diuina, humanaque doctrina præditos, valentes dialecticos, egregios Philoſophos, in diſputantis Theologiæ ſcientia multum exercitatos, Sacræ ſcripturæ, vbi diuinæ ſapientiæ fons eſt, præclaros interpretes, gnaros hiſtoriæ, naturæ ſecretorum peritos, ſyderum contemplatores, rerũ minimè rudes & vrbanarum, & etiam

bellicarum. Hæc in eo viro repe
qui nil temerè affirmare, nil ine
exordiri, nil intempeſtiuè aggredi
leuiter gloriari ſoleat, nil ſuperu
neum, nil alienum, nil dicat imm
ſum, nihil omnino gratiæ tribuat,
hil odio, nihil inuidentiæ, nihil do
concedat, tantæ erunt dignitatis,
ta loci illius authoritas eſt: cuius ig
ratio chartarum, & pilæ ludos in
cionem induxit, amores, facetias,
niaq; finxit, & eas nugas, quas tu
flere pro iſta virtute, & ſeueritate
les, ego pro hac non hilaritate, ſe
uitate ridere. Sed quis ſe in tanta
titia, ſtupore, & peruerſitate con
at? neque tamen crimen deriuabo
crymas enim, non riſum hæc mon
depoſcunt. Eſt ergo Chriſtianæ p
dentiæ habenda gratia, quæ huiuſ
di vitat ineptias, eaq; ſeligit ex li
quibus & mens erudiri, & volunta
fici poſſit. Probationem idonea
ſenſio conſequitur, iiſque allatis,
ſtenſis, quæ ſuapte natura enitent,
ſine oratoris affectibus auditor e
de

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

deſcit. Eſtq; in concionatore noſtro vel maximum, vt tum flectat, impellatque animos, cùm id minus velle, & conari videatur. Nam docendo mouere, & mouendo docere, ac nunquam non delectare, illius eſt; quem quærimus, quemque fructuoſum, frugiferumque ſapientem nominamus. Nam rationibus, argumentis, teſtimoniiſq; afferendis perſuaſionis ſemina iaciuntur tãtò meliora, quanto ex illis maior fructus exiſtit. Vt autem concionandi bonus artifex ſalutariter dicat, diu & multum cogitare cum animo debet, quæ ſint illa tandẽ, quibus tractandis atque exponendis animi ſoleant inflammari. Ergo ex ſcriptoribus illa tantùm delibabit, quæ ad mores corrigendos, conformandoſque pertineant, ſuamque omnem ſapientiam, eruditionemq; variam ac reconditam ad homines adiuuandos conferet, & ſalutariter admonendos: quæ feneſtram vel minimam laxioris, ſolutioriſque vitæ patefacere poſſe videbuntur, ea ne cogi-

tari quidem populo ſinet: quæ ex
cris doctoribus, quæ ex Theologi
centioribus, ex Philoſophis, ex hi
riis, & antiquitate perdidicit, ad
rum, qui audiunt, vtilitatem, inte
tatemq́; morum omnia referet, c
cionemq́; ſuam ad hanc regulam
ret. Nam concionatoris cautio no
cautio eſt, nilq́; ſuis debet propina
conuiuis, quod non ipſe multò an
guſtarit quale ſit, caueatq́;, ne pro
lutari poculo mortiferum venen
populus hauriat. Quamobrẽ de ſ
pulis nihil erit ſigillatim diſputãdu
nec de libidinis, aut furti generi
nominatim diſſeret grauis concio
tor & prudens, ne non tam obiurga
quàm indicare videatur, dormi
temq́; vt aiunt, exſuſcitet, & ex
ſomno depellat. Hęreſes quàm bre
ſimè ſunt, & ſalſiſſimè cõfutandæ,
enim vel contagio, vel certè cogita
facilis, q̃ exhibet ſępè negotium, m
teſq́; ſollicitat, quarũ eſt tranquilli
& paci maximè conſulendum. Q
ſit cuique conueniens, etiam atq
eta

Hæreticos obruere, ſeq́; ipſe in fide ſtabilire & fundare qui volet, Roberti Bellarmini controuerſias legat, amplius quod deſideret, nihil erit. Equidem illius

etiam perpendere orator debet, alia enim aliis proſunt, vt diſertiſſimis verbis ſanctus Papa Gregorius affirmat, eiuſdemq́; ſententiæ teſtem magnum illum Gregorium cognométo Theologum citat. Sed nihil eſt tam fugiendum, quàm arrogantiæ, iactationiſq́; ſuſpicio. Quocirca nunquam Apoſtolicum concionatorem ſe eſſe ſignificet, veritatis amatorem profiteatur, nec cupere ſe oſtendat, vt ab auditoribus vir ſanctus habeatur, non laudet eos, qui ſe auditum venerunt, quæ ex ſacris literis, doctoribuſque ſumpſit, immoderatiùs ne venditet, ebulliat, extollat, amplificet, neque noua & exquiſita ſe dicere glorietur, in quo ſynceri quidam ſimpliceſque labuntur, quos admonere neceſſe eſt, & reddere cautiores. Qui enim affici ſe gloria volunt, ita loquuntur, præter admodum paucos; quos ita loquentes candor expurgat, & mira ſimplicitas. Optare concionator debet, vt illo Eſaiæ ignito calculo lingua puriſſima, mũdiſſimaq́; reddatur,

ſcripta legens ſemper exclamo, felices qui te genuerunt, felices item qui docuerunt. Ille quidem Societatis lacte nutritus, talis euaſit, qualem hæc tempora flagitabant.

In Paſtora. prologo. 3. partis.

Cap. 6.

Plutarchus in lib. de Audiendo.

qua lingua Bias ille Philoſophus ni
& melius, & peius eſſe dicebat. C
lidos, callidos inquam & candidos
cri verbi cupio eſſe præcones, circu
ſpicereq; omnia, ſapientibus, inſi
entibuſq; conſulere, cui tu offici
muneri cumulatè ſatisfacis. Va
viue, qui te & ſerpentem, & colu
bam præſtas.

PATRI FRANCISCO RIBER

De ſtudio ſacræ Scripturæ.

QVÆRENTI mihi quid po
ſimum ad te ſcriberem,
mentem venit de iſtis tibi
diis, deq; minorum Prophetarum
curatiſſimis commentariis gratul
quod mirificum opus, quia prelo
dari cœptum eſt, diu expectari n
poteſt, ſed Chriſto auſpice, in om
manus, ſenſuſq; breui perueniet,
tumq; ſuum liber ipſe teſtabitur, cu
confectio illis, qui eruditiùs conc
nantur, maximam eſt vtilitatem a
tura. Qui enim verba facit ad po
lum, eum oportet eſſe doctiſſimu

vt l